

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

BEAR - BEHUKOTAY • בהר - בחקתי

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS ל"צא

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Aile Duygusu

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbi-sacks.org/covenant-conversation/behav/family-feeling/>

Bu haftaki *peraşada* tekrar tekrar, bir **aile** lisanıyla ifade edilmiş sosyal *alahaları* okumaktayız. Örneğin, "Akranına bir satış yapacağın ya da akranının elinden alım yapacağın zaman, hiçbiriniz *kardeşinizi* mağdur etmeyin." (Vayikra 25:14)

Bu ve benzeri pasuklardaki "**kardeş**" sözcüğü sözlük anlamıyla kullanılıyor değildir. Bazı zamanlarda "akraba" anlamına gelmektedir, ama çoğunlukla kastettiği anlam "Yahudi akranın" şeklindedir. Bu, toplumu ve başkalarına yönelik yükümlülüklerimizi düşünmenin oldukça özgün bir yoludur. Yahudiler sadece aynı ulusun mensupları veya aynı inancın takipçileri olmaktan ibaret değildir. Hepimiz aynı geniş **ailenin** üyeleriyiz. Hepimiz – biyolojik açıdan veya isteğe bağlı olarak – Avraam ve Sara'nın **evlatlarıyız**. Genel anlamda aynı tarihi paylaşırız. Bayramlarda aynı anıları yeniden yaşarız. Aynı ızdırıp potasında eritilmiş ve dövülmüşüzdür. **Bizler birer arkadaştan daha öteyiz. Mişpaha, yani aileyiz.**

Aile kavramı Yahudilik için mutlak surette esastır. Tora'nın başlangıç noktasına, Bereşit kitabına bakın. Burası öncelikli olarak teoloji, doktrin ve dogmayla ilgilidir. Putperestliğe karşı bir argümandır. Aileler hakkındadır: **eşler, ebeveynler ve evlatlar, erkek ve kız kardeşler.**

Tora'nın kilit anlarında Bizzat Tanrı, Bene Yisrael ile arasındaki ilişkiyi ailevi terimlerle tanımlar. Moşe'ye, Paro'ya gidip Kendi adına "**Oğlumdur, ilk doğanım** der Yisrael" demesini söyler (Şemot 4:22). Moşe Bene Yisrael'e neden kutsal olmak şeklinde bir görevleri olduğunu açıklamak istediği zaman Tanrı "Siz, Tanrı'nız **A-Şem'in evlatları**sınız" der (Devarim 14:1). **Eğer Tanrı bizim Ebeveynimizse, o zaman hepimiz kardeş demektir. Bizi birbirimizle ilişkili kılan etken, kimliğimizin ta kalbine kadar ulaşan aile bağlarıdır.**

Bu akrabalık ve aile bağı duygusu, *kol Yisrael arevim ze baze*, "Tüm Yahudiler birbirinden sorumludur" fikrinin

kalbinde yer alır. Veya Rabi Şimon bar Yohay'ın söylediği şekliyle "Bir Yahudi incindiği zaman, acısını tüm Yahudiler hissederek."¹

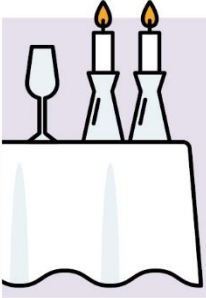
Yahudilik neden bu aile modeli üzerine inşa edilmiştir? Kısmen, bize Tanrı'nın *tsadik*lerden oluşan elit bir tabakayı veya aynı düşünceyi taşıyan bir tarikatı seçmiş olmadığını söylemek için. Tanrı, zamana yayılan bir **aile** seçmiştir – Avraam ve Sara'nın torunlarını. Aile, devamlılığın en güçlü aracıdır ve Yahudilerin dünyada yapmaları beklenen türden değişiklikler tek bir nesilde başarılı olacak şeyler değildir. Bir eğitim yeri olarak ailenin ("Bu sözleri **çocuklarına** tekrar tekrar öğreteceksin..."; Devarim 6:7) ve hikâyeyi, özellikle de Pesah'ta Seder uygulaması yoluyla aktarımının önemi buradan kaynaklanmaktadır.

Yahudileri, dünyanın her yanına saçılmış oldukları zaman bile bir karşılıklı yükümlülük ağına bağlı tutan, işte bu aile duygusu olmuştur. Acaba bu duygu hâlâ mevcut mudur? Bazen Yahudi dünyasındaki bölünmeler o kadar derinlere inmekte ve bir grubun diğer bir gruba savurduğu hakaretler o kadar gaddarca olmaktadır ki, insan neredeyse bunun artık var olmadığına ikna edilebilir.

Ama işte, tam da aileyi bu kadar asli bir bağ yapan sebepten dolayı, bu varlığa varmak için çok erkendir. Arkadaşınızla kavga ederseniz yarından itibaren o artık sizin arkadaşınız olmayabilir. Ama kardeşinizle kavga ederseniz, yarın o hâlâ sizin **ailenizdir**.

Yahudi halkı, sıklıkla bölünmüş, her zaman tartışmacı, ama yine de birbirine ortak bir kader bağıyla bağlı bir aile olmayı sürdürmektedir. Peraşamızın bize hatırlattığı gibi, düşen o kişi, bizim kardeşimizdir ve yeniden kalkması için ona yardım edecek olan el de bizimkisi olmalıdır.

¹ Mehilta deRabi Şimon bar Yohay, Şemot 19:6.

Şabat Sofrasında

1. Sizce aileler neden sık sık tartışır?
2. Mensubu olarak doğmadığınız bir aileye katılabilir misiniz? Yahudi olarak doğmamış olsanız da Yahudi halkına katılabilir misiniz?
3. Kendinizi dünyanın başka bölgelerindeki Yahudilerle ilişkili hissediyor musunuz?

Ahenu

Rabi Aviad Tabory

Yeruşalayimli büyük *tsadik* Reb Arye Levin bir keresinde oğluyla birlikte yürürken, bir adam onları durdurarak “Reb Arye, hastanedeki akrabanız nasıl oldu?” diye sordu. Kısa bir sohbetin ardından yollarına devam ettiler ve oğlu merak ederek Reb Arye’ye “Hastanede hangi akrabaları var?” diye sordu. Reb Arye Levin oğluna şöyle cevap verdi:

“Hastaları ziyarete gittiğim sırada, bir adamın oldukça kötü bir durumda olduğunu duymuştum. Gidip yanına oturdum ve ona, kendisine yardım etmek üzere yakında onu ziyaret edebilecek aile fertlerini ve arkadaşlarını sordum. Adam keder içinde hiç böyle birileri olmadığını söyledi. Bu adam şu anda hastanede. Ben de onun hiçbir zaman yalnız kalmamasını temin etmek istedim. Böylece onu düzenli olarak ziyaret etmek üzere plan yaptım, ama hastanenin kuralına göre onun koğuşuna düzenli ziyaret için yalnızca akrabalarının girmesine izin veriliyormuş. Bu yüzden ben de onun ailesi olmaya karar verdim.”

Bu, bize tüm Yahudilerin büyük bir ailenin birer parçası olduğunu ve elimizden geldiği sürece birbirimizi desteklememiz gerektiğini hatırlatan güzel bir hikâye. Bu fikir, Aşkenaz cemaatlerinde her Pazartesi ve Perşembe günleri söylenen ve her Yahudi’nin; diğer Yahudi kardeşlerinin ve genel olarak tüm Yahudi halkının güvenlik ve refahı için dua ettiği metinde sergilenmektedir:

Ahenu kol bet Yisrael, anetunim batsara uvaşivya, aomedim ben bayam uven yabaşa. A-Makom yerahem aleem veyotsiem mitsara lrvaha umeafela leora umişibud ligula, aşt baagala uwizman kariv.

Gerek denizde gerekse de karada, sıkıntıya veya esarete maruz kalan kardeşlerimiz (ahenu), tüm Yisrael Evi... Her Yerde Var Olan Tanrı onlara merhamet etsin ve onları sıkıntıdan rahatlığa, karanlıktan ışığa, esaretten kurtuluşa çıkarsın – şimdi, hızla ve yakın zamanda.

• Rabi Aviad Tabory, Yeruşalayim’deki Yeşivat Erets A-Tsvi’de ders vermektedir. Rabi Sacks’ın Baş Haham olduğu dönemde Bene Akiva gençlik hareketinin Birleşik Krallık Baş *Şaliah*’ı görevinde bulunmuştur ve aynı zamanda Sacks Scholars programının bir üyesidir.

A CLOSER LOOK

• Rabi Aviad Tabory şimdi Rabi Sacks’tan öğrenmiş olduğu daha derin fikirlerden bazıları hakkındaki görüşlerini paylaşıyor.

Rabi Sacks Yahudi yaşamında ailenin öneminden başka nerede bahsetmişti?

Seder gecesi okuduğumuz Agada’da yer alan Dört Oğul ile ilgili olarak Rabi Sacks bunun bize önemli bir ders verdiği açıklamasını yapar. Karşımızda birbirinden ÇOK farklı dört çocuğun yer aldığı bir aile portresi vardır ve bu çocuklar, her ne kadar fikir ayrılığı içinde iseler de, aynı masanın etrafında oturmakta ve aynı hikâyeyi anlatmaktadırlar. Birbirlerinden farklı olmalarına rağmen bir arada kalmaktadırlar. Hepsi tek bir ailenin parçalarıdır ve Yahudi halkı da geniş bir ailedir. Hepimiz tartışırız, hepimiz farklı fikirlere sahibiz... ve yine de, hepimiz aynı hikâyenin birer parçasıyız. Her bir çocuk, diğerlerinden güç alır – tıpkı bizim de bir halka mensup olmaktan güç aldığımız gibi.

Rabi Sacks’ın bu haftaki mesajının günümüzde bizim için önemi nedir?

İçinde bulunduğumuz yıl burada, İsrail’de, siyasi taraflar arasında kayda değer bir gerginlik var ve bu da yoğun gösteri ve protestolara yol açtı. Kullanılan dil ve gösterilen tavır bazı zamanlarda çok agresif düzeylere ulaştı. Keşke her iki taraf da bu haftanın mesajını uygulasa: Biz, Yahudi halkı, özde büyük bir aileyiz ve bu da, görüş ayrılığı içinde olduğumuz, tartıştığımız, hatta kavga ettiğimiz zamanlarda bile, tüm aileler gibi birbirimize bağlı kalırız.

TORAH TRIVIA

Soru: Tora’da, hepsi aynı harfle başlayan altı ardışık sözcüğün olduğu iki yer vardır. Bu iki yeri bulabilir misiniz?

İpucu: bu iki yerden sadece biri bu haftaki *peraşada* yer almaktadır.

İkinci ipucu: Altışar sözcükten oluşan bu iki sözcük dizisindeki ilk harfler birinde *alef*, diğerinde ise *şindir*.

Cevap: Bear *peraşasında* *Yovel mitsvası* verildiği sırada şu sözler geçmektedir: *şeva şabetot şanım şeva şanım şeva* (Vayikra 25:8).

Bu sözcüklerin altısı da *şin* harfiyle başlamaktadır.

Yaakov’un oğullarının, Mısır’da kardeşleri Yosef’in huzuruna çıkmalarının anlatımında şöyle yazılıdır: *iş el ahiv aval aşemim anahnu* (Bereşit 42:21). Burada altı ardışık sözcüğün her biri *alef* harfiyle başlamaktadır.

Rabi Sacks'tan öğrenmiş olduğunuz kişisel bir dersi bizimle paylaşır mısınız?

Yıllar önce Rabi Sacks, benim ders verdiğim Yeşivat Erets A-Tsvi'yi ziyarete gelmişti. Ona tüm öğrencilerimin huzurunda, çağdaş Yahudiliğin geleceği hakkındaki görüşünü sordum. Rabi Sacks, başka konuların arasında, içinde yaşadığımız çağdaş dünyada bir Yahudi olarak kendi kişisel görevi hakkındaki anlayış şeklini açıkladı ve her birimizin, Tora'nın etik ve ahlak değerlerini öğretmek ve şahsen yaşamak suretiyle tüm dünya için rol modeli görevi görmesi gerektiğini söyledi. Bu güne kadar onun bu mesajını derslerimde öğrencilerine aktarmaya gayret ederim.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.